

Research Paper

Bibliometric Analysis of International Research Conducted in the Field of Sustainable Development in Sports

Milad Ensafi Kochameshki^{1*}, Seyed Mohammad Kashef², Fatemeh Abdavi³

Received: Sep 09, 2023

Revised: Apr 23, 2024

Accepted: May 6, 2024

ABSTRACT

Objective: The purpose of the present research was to study the bibliometric study of the research conducted in the field of sustainable development of sports.

Methodology: This research is a type of bibliometric review research and it was done with the methods of functional analysis, analysis of citation networks and keyword analysis. In order to draw scientific maps, Excel, Vosviewer, Rstudio and Maxqda software were used. The statistical population of the research is 486 articles, of which 386 articles were selected as a sample during the document screening stage.

Results: The findings of the research show that in the period of 2001 to 2023, 386 documents have been included in the analysis portfolio of the field in question, of course, 187 publications published these 386 studies and the annual growth of production Science in this field is 4.28%. The average number of citations that the studies have received is 9.096, which is a very good value in the desired field, but the results show that there are few articles with many citations, while there are many articles with few citations. Also, according to the functional goals and content analysis of the research, most of the researchers of developed countries pay attention to this scientific field, and in the top articles of this field, most of the words related to sports events and attracting tourists have been the attention of the top researchers.

Conclusion: by recognizing the best fields of study in the field of sustainable development in sports, which have mostly been conducted in developed countries and some developing countries; We can express these questions, where is sustainable development in our sports industry? What strategic and operational plans have we developed in this field? What requirements do we have in this field? Therefore, we can say that the questions derived from the results of this research are considered to be the needs of sustainable development in our country and can be very useful research fields in the direction of sustainable development in the country's sports.

Keywords: Sustainable Development; Sports; Bibliography

1. PhD candidate in Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Urmia University, Urmia, Iran. (Corresponding author)
2. Professor of Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Urmia University, Urmia, Iran.
3. Associate Professor of Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Tabriz University, Tabriz, Iran.

* Correspondence author's e-mail address: milad.ensafi7070@gmail.com

Cite this article: Ensafi Kochameshki, M., Kashef, M., & Abdavi, F. (2026). *Bibliometric Analysis of International Research Conducted in the Field of Sustainable Development in Sports*. *Journal of Sport Management and Development*, 15(3), 99-128.

DOI: <https://doi.org/10.22124/JSMD.2024.25361.2833>

Extended Abstract

Introduction and State of Problem

Sustainable development requires a careful balance between economic growth, environmental protection, and social well-being. Long-term economic progress should be inclusive and benefit everyone, while natural resources must be preserved for future generations. On the social front, enhancing quality of life both now and in the future is a key priority.

Sport organizations can contribute to these goals by promoting public health and adopting environmentally sustainable practices. Achieving sustainability in the sports sector calls for active engagement from managers, policymakers, and institutions to integrate economic and social impacts into broader society.

In this context, bibliometric studies play a crucial role in assessing scientific research. They offer valuable insights into the quality of publications, the impact of journals, citation patterns, and authorship trends. These metrics help compare studies, identify research trends, and guide future scholarly efforts. Notably, research areas experiencing rapid growth often attract more citations, reflecting the dynamic and evolving nature of scientific inquiry.

Thus, bibliometric analysis serves as a vital tool for monitoring and advancing academic work across disciplines, supporting informed decision-making in both research and practice.

Methodology

Bibliometric analysis involves the systematic extraction of data from comprehensive academic databases, transforming these data into formats compatible with specialized software, and evaluating them using statistical techniques and network visualization tools. The primary data sources for bibliometric research typically include Scopus, Web of Science (WoS), ResearchGate, and Google Scholar.

In the present study, 486 documents were retrieved from the Scopus citation database on July 5, 2023. This dataset was compiled through a keyword-based search strategy employing Boolean operators to ensure precision and relevance.

The data screening and preparation process was conducted in two main stages. In the first stage, an initial filtering was applied directly within the database interface. Studies were excluded based on specific criteria, including publication year, document type, and language. This filtering process yielded a dataset comprising 486 documents deemed eligible for further analysis.

In the second stage, a standardized screening protocol was implemented to ensure methodological rigor. The PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) 2020 guidelines were employed to identify and exclude studies that did not meet inclusion criteria. Duplicates, erroneous records, and publications lacking an English title, abstract, or keywords were systematically removed.

To preserve the validity of the bibliometric findings, additional exclusions were made for studies with missing author information, as well as for document types such as notes, retractions, letters, short communications, conference proceedings, trade publications, and records with undefined formats (Page et al., 2021).

Based on the extended PRISMA protocol, out of 486 extracted studies by key search in title,

abstract, and keywords, 1 study was identified and excluded as duplicate studies, and 8 studies were identified and excluded as studies without author names, and out of the remaining 477 studies in this protocol, 43 studies were excluded due to lack of abstract and keywords, and 48 studies were identified and excluded as irrelevant studies (time period, type of studies, content, etc.).

Results

In the sixth phase of the research methodology, we analyze the functional (descriptive) results, network analysis, thematic analysis, and content analysis of the selected studies. Before delving into each of these sections, we begin with a general overview of the documents retained in the analysis corpus. As shown in the table below, a total of 386 documents related to the area of interest were included in the analysis between 2001 and 2023. These studies were published across 187 different journals, and the annual growth rate of scientific output in this domain stands at 4.28%.

The studies have received an average of 9.096 citations, which indicates a relatively high level of scholarly interest in this field. However, the data reveal a skewed citation distribution: while a small number of articles have received high citation counts, the majority have been cited infrequently. Further examination of the dataset shows that researchers used a total of 1,627 distinct keywords to classify their work.

Moreover, the dataset includes 78 single-authored articles on the topic of "sustainable development in sport," while the remaining 308 studies involved multiple authors, yielding an average collaboration index of 3.09. International collaborations account for 24.61% of the total, suggesting that only about 20% of the articles were written independently, whereas over 79% involved co-authorship.

A broader analysis indicates that articles co-authored by three to four researchers are especially common in this field. This trend can be attributed to the interdisciplinary nature of sustainable development in sport, which typically requires access to statistical data, specialized software, and diverse expertise needs that are more effectively met through collaborative efforts.

Table 1. Overview of basic bibliometric information

Description	Results
MAIN INFORMATION ABOUT DATA	
Timespan	2001:2023
Sources (Journals, Books, etc)	187
Documents	386
Annual Growth Rate %	13.1
Document Average Age	4.28
Average citations per doc	9.096
References	19502
DOCUMENT CONTENTS	
Keywords Plus (ID)	1627
Author's Keywords (DE)	1401
AUTHORS	
Authors	1081

Authors of single-authored docs	74
AUTHORS COLLABORATION	
Single-authored docs	78
Co-Authors per Doc	3.09
International co-authorships %	24.61
DOCUMENT TYPES	
article	386

Discussion and Conclusion

Sustainable development has emerged as a prominent research focus across numerous scientific disciplines due to its relevance to pressing environmental, social, and economic challenges, both present and future. Notably, Chinese researchers have shown a particularly strong interest in this field, producing significantly more scientific output in recent years than researchers from other countries. However, despite the volume of publications, studies from developed European and North American countries have garnered more citations than those from China. This discrepancy may be attributed to the fact that much of China's scholarly output in this area has been published only since 2019, limiting its time for citation accumulation.

Keyword analysis further reveals that terms such as sport events and tourism are among the most frequently emphasized concepts in the literature, particularly in highly cited articles. These works often focus on leveraging sport and tourism for domestic and international attraction, as well as destination branding strategies that are inherently linked to strengthening the pillars of sustainable development.

The interplay between management, expert involvement, and sustainable development in the context of sport is also crucial. Management serves as a central force in the planning, execution, and evaluation of sport-related initiatives and thus holds substantial influence over the success of sustainable development efforts. Likewise, sport experts and professionals through their specialized knowledge and skills play an essential role in shaping policy, designing and implementing initiatives, and assessing the outcomes of such efforts on sustainable sport development.

In sum, sport represents a powerful vehicle for societal advancement and can significantly contribute to national development goals. It can do so through a variety of mechanisms, including job creation, enhancing public health and well-being, fostering social cohesion, promoting national identity, and encouraging intercultural dialogue.

Originality/Value

This study highlights the unique role of sports organizations in achieving sustainable development by integrating economic, social, and environmental goals. It also emphasizes the importance of bibliometric analysis as a valuable tool for future research planning and evaluation.

Research Limitations/Implications

This research is conceptual and relies on previous literature and bibliometric insights. Limitations include lack of empirical data and case-specific analyses. Future research can benefit from practical studies and field data in sports sustainability.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

This research complies with ethical standards for academic writing and proper citation of all sources used.

Declaration of Generative AI and AI-assisted technologies in the writing process

Artificial intelligence is not applied in the current research.

Funding

No financial support was received for the preparation or publication of this research.

Authors' contribution

All authors contributed equally to the conceptualization, writing, and revision of this manuscript.

Conflict of interest

The authors declare no conflict of interest related to this study.

Acknowledgments

The authors would like to thank all scholars and institutions whose research has contributed to the development of this study.

References

- Hopwood, B., Mellor, M., & O'Brien, G. (2005). Sustainable development: mapping different approaches. *Sustainable Development*, 13(1), 38-52. [<https://doi.org/10.1002/sd.244>]
- Casey, M.M., Payne, W.R., Eime, R. M., & Brown, S.J. (2009). Sustaining health promotion programs within sport and recreation organisations. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 12(1), 113-118. [<https://doi.org/10.1016/j.jsams.2007.08.007>]
- Mandalizadeh, Z., Ehsani, M., Kouzechian, H., & Honari, H. (2021). Sustainable development of sports; Concepts, obstacles and solutions. *Journal of Sport Management and Development*, 10(1), 1-10. [<https://doi.org/10.22124/JSMD.2021.5029>] [In Persian]
- Page, M.J., McKenzie, J.E., Bossuyt, P.M., Boutron, I., Hoffmann, T.C., Mulrow, C.D., . . . Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372(71). [<https://doi.org/10.1136/bmj.n71>]

تحلیل کتاب‌سنجی تحقیقات بین‌المللی انجام‌شده در زمینه توسعه پایدار در ورزش

میلاد انصافی کوچمشکی^{۱*}، سید محمد کاشف^۲، فاطمه عبدوی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۱۷

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۲/۰۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۱۸

چکیده

هدف: هدف از پژوهش حاضر، مطالعه کتاب‌سنجی پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه توسعه پایدار ورزش می‌باشد. **روش‌شناسی:** این پژوهش از نوع مروری کتاب‌سنجی می‌باشد و با روش‌های تحلیل عملکردی، تحلیل شبکه‌های استنادی و تحلیل کلیدواژگان انجام شده و به‌منظور ترسیم نقشه‌های علمی از نرم‌افزارهای Excel، Vosviewer و Rstudio استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش ۴۸۶ مقاله می‌باشد که با طی مرحله غربالگری اسناد ۳۸۶ مقاله به‌عنوان نمونه انتخاب شدند.

یافته‌ها: براساس یافته‌های پژوهش در بازه‌ی سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۲۳ تعداد ۳۸۶ سند در سبد تحلیل پیرامون حوزه مورد نظر قرار گرفته است که البته ۱۸۷ نشریه این ۳۸۶ مطالعه را منتشر نموده و رشد سالانه تولید علمی در این حوزه ۴/۲۸ درصد است. متوسط استناداتی که مطالعات دریافت کرده‌اند ۹/۰۹۶ و در حوزه مورد نظر بسیار خوب می‌باشد، اما نتایج نشان می‌دهد که مقالات اندکی با استنادات بسیار و مقالات متعددی با استنادات کم وجود دارد. همچنین مطابق با اهداف عملکردی و تحلیل محتوایی پژوهش، بیشتر محققین کشورهای توسعه‌یافته به این حوزه علمی توجه دارند و در مقالات برتر این حوزه بیشتر واژه‌های مربوط رویدادهای ورزشی و جذب گردشگر مورد توجه محققین برتر بوده است.

نتیجه‌گیری: با شناخت زمینه‌های مطالعاتی در حوزه توسعه پایدار در ورزش که اکثراً در کشورهای توسعه‌یافته و برخی کشورهای درحال توسعه صورت گرفته‌اند؛ می‌توانیم بیان کنیم که توسعه پایدار در کجای صنعت ورزش ما قرار دارد تا برنامه‌های راهبردی و عملیاتی با توجه به نیازمندی‌ها در این زمینه، تدوین کنیم. بنابراین نتایج این پژوهش به‌نوعی نیازهای توسعه پایدار در کشور ما را محسوب می‌شوند و می‌توانند زمینه‌های پژوهشی بسیار مفیدی در جهت توسعه پایدار در ورزش کشور باشند.

واژه‌های کلیدی: توسعه پایدار، ورزش، کتاب‌سنجی

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران. (نویسنده مسئول)
۲. استاد مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران.
۳. دانشیار مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

* نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: milad.ensafi7070@gmail.com

استناد: انصافی کوچمشکی، میلاد، کاشف، سید محمد و عبدوی، فاطمه. (۱۴۰۵). تحلیل کتاب‌سنجی تحقیقات بین‌المللی انجام شده در زمینه توسعه پایدار در ورزش. مدیریت و توسعه ورزش، ۱۵ (۳)، ۹۹-۱۲۸.

DOI: <https://doi.org/10.22124/JSMD.2024.25361.2833>

نوآوری پژوهش و پیام کلی

نوآوری این پژوهش در تبیین نقش راهبردی سازمان‌های ورزشی در تحقق توسعه پایدار از طریق تلفیق اهداف اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی است. همچنین استفاده از مطالعات کتاب‌سنجی برای بررسی کیفیت و روند پژوهش‌های علمی در این حوزه، وجه تمایز دیگری از این مطالعه محسوب می‌شود. پیام کلی پژوهش آن است که ورزش و نهادهای ورزشی می‌توانند با سیاست‌گذاری هدفمند، نقش مؤثری در پایداری اجتماعی و ارتقای سلامت عمومی ایفا کرده و مسیر پژوهش آینده را با بهره‌گیری از داده‌های کتاب‌سنجی هدایت نمایند.

مقدمه

دستیابی به توسعه پایدار^۱ با ترکیب سه بعد کلیدی و ظاهراً متضاد امکان پذیر است که عبارت‌اند از: بعد اقتصادی (رشد اقتصادی بلندمدت که بین همه ملت‌ها و جوامع مشترک خواهد بود)، بعد زیست‌محیطی (حفاظت از محیط طبیعی و مدیریت منابع طبیعی و نیز راهی برای حفظ حداقل بخشی از آن‌ها برای نسل‌های آینده) و درنهایت بعد اجتماعی (ارتقای دائمی کیفیت زندگی^۲ نسل فعلی و آینده) (هاپوود^۳ و همکاران، ۲۰۰۵). مسائل زیست‌محیطی برای قرن بیست و یکم موضوع جدیدی نیست و به هیچ ایدئولوژی سیاسی، نظام اقتصادی، ساختار اجتماعی یا سطح فناوری محدود نمی‌شود. محیط‌زیست یک موضوع جهانی است زیرا از جنبه‌ی انسانی به‌عنوان یک بحث و مسئله مهم شناخته می‌شود (فوشو^۴ و همکاران، ۱۹۹۷). سازمان‌های ورزشی می‌توانند با اتخاذ اصول و عملکرد منحصر بفرد در جهت ارتقای سلامت، نقشی استراتژیک ایفا کنند (کیسی^۵ و همکاران، ۲۰۰۸). مسائل زیست‌محیطی مانند امواج تغییرات اجتماعی بخشی از موج رو به رشدی است که در سال‌های اخیر وارد دنیای ورزش شده است (پفال^۶ و همکاران، ۲۰۱۵). از منظر اجتماعی، ورزش می‌تواند اعتماد به نفس را افزایش دهد، در واقع توسعه ورزش می‌تواند موجب توسعه جامعه و انسجام اجتماعی شود (وال^۷، ۲۰۰۷).

به‌منظور توسعه اهداف پایداری از طریق ورزش، نیاز به مشارکت و توجه ویژه مدیران، سیاست‌گذاران و تمامی سازمان‌ها و نهادها وجود دارد تا اثرات اقتصادی و اجتماعی آن در جامعه نهادینه شود (مندعلی‌زاده و همکاران، ۲۰۲۱). با تاکید بر نقش سیاست، روابط بین‌الملل، آموزش و همکاری سازنده بین متولیان ملی و بین‌المللی ورزش و حاکمان جهانی، می‌توان به بهبود شرایط موجود و ارتقا صلح جهانی از طریق ورزش امیدوار بود (همتی، ۲۰۲۳). برای ایجاد انسجام اجتماعی^۸ در بخش‌ها و مناطق مختلف، باید میزان مشارکت در جامعه از طریق مشارکت در ورزش افزایش یابد. برای این منظور، باید برنامه‌هایی هدفمند طراحی شوند که متناسب با ویژگی‌های جغرافیایی و فرهنگی هر منطقه باشند و بر تشویق مشارکت داوطلبانه ورزشی به‌منظور ایجاد شهروندان فعال^۹ تاکید شود (اسکینر^{۱۰} و همکاران، ۲۰۰۸). به‌طور کلی آنچه در توسعه ورزش حائز اهمیت است تداوم اجرای مشارکت پایدار^{۱۱} مردم در برنامه‌های ورزشی است، کاری که به‌صورت نظام‌مند در برنامه‌های ورزشی کشورهای توسعه‌یافته مشاهده می‌شود. در واقع در این کشورها هرگاه از توسعه ورزش و برنامه‌های آن صحبت می‌شود، منظور در نظر گرفتن همه ابعاد در کنار پایداری و نهادینه شدن برنامه‌های آن است، به‌گونه‌ای که توسعه ورزش در برنامه‌ریزی راهبردی مورد توجه قرار گیرد. به‌عنوان مثال یکی از این برنامه‌ها می‌تواند به برنامه‌های استراتژیک توسعه ورزش در انگلستان و اسکاتلند اشاره کرد (گیرگینوف^{۱۲}، ۲۰۰۸). به‌هرحال توسعه پایدار در ورزش به تداوم برنامه‌های توسعه ورزش اطلاق می‌شود و از سوی دیگر این برنامه‌ها به صورت مشارکتی برای پایداری زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی نیز بیان می‌شود (هولیهان^{۱۳} و همکاران، ۲۰۱۰).

¹ Sustainable Development
² Quality of Life
³ Hopwood
⁴ Faucheux
⁵ Casey
⁶ Pfahl
⁷ Vall
⁸ Social cohesion
⁹ Active citizens
¹⁰ Skinner
¹¹ Sustainable partnership
¹² Girginov
¹³ Houlihan

با این تفاسیر کلمه پایداری در توسعه به معنای تعادل بین سلامت اقتصادی، عدالت اجتماعی و تاب‌آوری است که یک چشم‌انداز بلندمدت را تدوین و فرصت‌هایی را برای راه‌حل‌های برد-برد فراهم می‌کند (وین^۱ و همکاران، ۲۰۰۵). هژبری و همکاران (۲۰۲۰) بیان کرده‌اند که ورزش با بکارگیری راهبردهای که در دستور کار توسعه بیان شده‌اند، می‌تواند پیامدهایی متعددی از قبیل: کاهش هزینه‌های سلامت و ترویج سبک زندگی فعال، افزایش سهم ورزش در تولید ناخالص ملی، رشد فردی و اجتماعی، جوامع منسجم، توانمندی و بازسازی تصویر عمومی از زنان، شهرهایی سرزنده و پایدار و همچنین حکمرانی مطلوب در ورزش به همراه حفظ مشروعیت آن را به همراه داشته باشد. پایداری در توسعه ورزش یا توسعه پایدار ورزش، مفهومی است که توجه روزافزونی را در مطالعات امروزی به خود معطوف کرده است. در تعریف توسعه ورزش از دید پایداری، می‌توان گفت که توسعه پایدار ورزش مفهومی است که در آن پایداری موضوعی رایج و محوری در توسعه ورزش محسوب می‌شود به گونه‌ای که تغییرات طولانی‌مدت در نگرش‌های فردی، جامعه و سازمانی، از طریق مشارکت در ورزش را در برمی‌گیرد (لیندسی^۲، ۲۰۰۸). همچنین به‌طور کلی توسعه پایدار در ورزش می‌تواند به دو شکل توسعه ورزش و توسعه از طریق ورزش باشد (شری^۳ و همکاران، ۲۰۱۶). بنابراین می‌توان این‌چنین بیان کرد که توسعه در ورزش به دنبال راهکارهایی جهت شناسایی استعدادها و افزایش مشارکت در ورزش است و توسعه از طریق ورزش بر پیامدهای اجتماعی ورزش و ایجاد جامعه سالم تمرکز دارد (لیندسی، ۲۰۰۸).

به‌طور کلی ورزش همانند ابزار موثر در جهت توسعه جوامع، می‌تواند هم در سیاست‌گذاری‌های کلان و هم در سطح برنامه عملیاتی در توسعه ورزش کشور در حوزه توسعه پایدار به کار گرفته شود (قربانی و همکاران، ۲۰۲۱). همچنین در توسعه پایدار، بخش درونی سازمان نیز به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین بخش‌ها در توسعه باید مدنظر مدیران قرار گیرد. توسعه پایدار در عوامل درونی سازمان‌ها می‌تواند شامل توسعه در زمینه تکنولوژی، نقش‌های اجتماعی و سیاست‌گذاری اتفاق افتد (سودر هولم^۴ و همکاران، ۲۰۱۹). به‌نوعی می‌توان بیان کرد که بخشی درونی در کنار پایداری در محیط، حاصل عملکرد و روابط پیچیده عناصر سیستم توسعه پایدار است. پایداری سیستم‌ها با یکدیگر متفاوت است، زیرا تعداد این عناصر از سیستمی به سیستم دیگر در هر موقعیت و منطقه متفاوت است. پایداری خارجی ناشی از عملکرد عناصر و اجزای داخلی و پایداری آنهاست و شرایط محیطی و پایداری بیرونی بر عملکرد و پایداری داخلی تأثیر می‌گذارد. به همین دلیل، توسعه پایدار توصیه می‌کند که برنامه‌ها با شرایط محلی و همچنین ظرفیت‌ها و قابلیت‌های سیستم‌ها با مشارکت همه ذینفعان تنظیم شوند (زندى و همکاران، ۲۰۰۷). بنابراین می‌توان این‌چنین استدلال کرد که توسعه پایدار ورزش و توسعه پایدار از طریق ورزش در مفهوم عملیاتی، مکمل یکدیگر هستند. این بدان معنی است که اگر بخواهیم برای توسعه از طریق ورزش تلاش کنیم لازم است طبیعت و گستره‌ی ورزش و علوم ورزشی در توسعه ورزش را تقویت کنیم (مگوایر^۵، ۲۰۱۱). در نوامبر ۲۰۰۳ مجمع عمومی سازمان ملل، بیانیه‌ای مبنی بر تعهد خود به ورزش به‌مثابه ابزاری برای ارتقای آموزش، تندرستی، توسعه و صلح و وسیله‌ای برای مشارکت در دستیابی به اهداف مورد توافق توسعه در سطح بین‌المللی (اهداف توسعه هزاره)، به تصویب رساند. زمانی که سازمان ملل سال ۲۰۰۵ را به‌عنوان سال ورزش و تربیت بدنی اعلام کرد، دامنه استفاده از ورزش به عنوان ابزاری برای تغییرات اجتماعی افزایش یافت. در این پروژه‌ها از ورزش برای آموزش افراد جوان در اهمیت دادن به مسائل بهداشتی، احترام به جوامع محلی،

¹ Winn

² Lindsey

³ Sherry

⁴ Söderholm

⁵ Maguire

کاهش رفتارهای ضد اجتماعی و جنایتکارانه، افزایش آگاهی‌های جنسیتی و همچنین کمک به توانبخشی افراد معلول و کاهش تضادهای اجتماعی استفاده شد (لورمور^۱ و همکاران، ۲۰۰۹).

طبق گزارش سازمان ملل (۲۰۱۶) اغلب بیانات به این اشاره می‌کنند که ورزش، افراد و جوامع را به یکدیگر نزدیک می‌کند، اشتراکات را برجسته می‌کند و پلی است بین شکاف‌های فرهنگی و قومی؛ ورزش محلی برای یادگیری مهارت‌ها، اعتمادبه‌نفس و رهبری است و اصول اولیه‌ای مانند تحمل، همکاری و احترام را آموزش می‌دهد. با این حال و بررسی پیشینه ادبی زمینه‌ی پژوهشی می‌توان اذعان داشت که موضوع توسعه پایدار به جهت دغدغه‌مندی آن در رابطه با مسائل روز و آینده‌ی محیط‌زیست، جامعه و اقتصاد به یکی از زمینه‌های پژوهشی محبوب در بسیاری از حوزه‌های علمی شده است. همچنین با توجه به نقش مثبت ورزش و رویدادهای ورزشی در جامعه، اقتصاد و محیط‌زیست در دهه‌های اخیر پژوهش‌های زیادی در این زمینه صورت گرفته است که مطالعه‌ی نتایج و کارکردهای تمامی این پژوهش با توجه به حجم بالای تولید علم در عصر حاضر برای محققین آینده کاری، وقت‌گیر و سخت می‌تواند باشد. امروزه با پیشرفت تکنولوژی و تولید انبوه پژوهش‌های علمی روش کتاب‌سنجی در تعیین کمیت، کیفیت و سیر حرکتی مقالات تولید شده در هر حوزه‌ی پژوهشی می‌تواند برای محققین آینده بسیار مفید بوده و نقشی راهنما داشته باشد. همچنین با توجه به انبوه تولیدات علمی در این حوزه‌ی پژوهشی و اینکه فقط دو مطالعه‌ی کتاب‌سنجی در این حوزه انجام شده است که در یکی از این مطالعات اسچر^۲ (۲۰۲۰) به مطالعه‌ی کتاب‌سنجی توسعه پایدار در ورزش پرداخته‌اند اما فقط مطالعات مربوط به حوزه هنر را مورد بررسی قرار داده‌اند و یک پژوهش دیگر که توسط خیمنز^۳ و همکاران (۲۰۲۰) صورت گرفته است فقط به بررسی مطالعات مربوط به گردشگری ورزشی و توسعه پایدار پرداخته‌اند. بنابراین انجام یک مطالعه‌ی کتاب‌سنجی در زمینه توسعه پایدار در ورزش در حوزه‌های علمی بیشتر ضروری به نظر می‌رسد.

در سال‌های اخیر، به دلیل در دسترس بودن پایگاه‌های اطلاعاتی (پایگاه‌های استنادی، نشریات و موتورهای جستجو) همراه با توسعه ابزارهای مؤثر با قابلیت انجام، توجه فزاینده‌ای به مطالعه نظام‌مند ادبیات علمی مرتبط با زمینه خاصی از پژوهش‌ها شده است. تجزیه و تحلیل خودکار این داده‌ها هنگامی که یک حوزه پژوهشی به درجه خاصی از بلوغ (انباشت دانش) رسیده است، کتاب‌سنجی یک روش مرور رایج برای محققان است تا توجه خود را بر ادبیات تولید شده توسط مرجع متمرکز کنند (آبراهام^۴ و همکاران، ۲۰۰۶). بررسی تولیدات علمی پیرامون حوزه علمی پژوهش حاکی از آن می‌باشد که طی سال‌های اخیر توجه و انتشار مقالات در این حوزه افزایش یافته و همچنین تنوع و گسترگی حوزه‌های مطالعاتی این شاخص (توسعه پایدار در ورزش) اهمیت و ضرورت انجام یک پژوهش کتاب‌شناسی برای شناخت دانش در حوزه‌ی مورد نظر و کشف شکاف‌های موجود در این حوزه در جهت تعریف پژوهش‌های متفاوت هر چه بیشتر می‌شود. با توجه به نظر (اورتگا^۵؛ ۲۰۱۵) انباشت دانش در یک حوزه همواره مخاطبین را با پژوهش‌هایی متفاوت از نظر کیفیت، بسترهای جغرافیایی و فرهنگی محققین، ابزارهای پژوهش، کیفیت عملیات میدانی، تضاد در نتایج و نرم‌افزارها روبه‌رو می‌کند که همه‌ی این موارد مانع توصیفی جامع از این حوزه‌ی علمی و استخراج دانش کاربردی از آن می‌شود. مرورهای کتاب‌سنجی به‌عنوان یکی از محبوب‌ترین روش‌های مروری، تصویری جامع و عینی از ساختار و موضوعات و شکاف بین پژوهش‌های یک حوزه ارائه می‌کند. رویکرد کتاب‌سنجی از این جهت ارزشمند است که می‌تواند به‌طور مؤثر مراحل توسعه یک حوزه مطالعاتی را نشان دهد و به محققان کمک می‌کند تا از طریق مجموعه‌ای از دانش به مسیر خود در آن

¹ Levermore

² Escher

³ Jiménez

⁴ Abraham

⁵ Ortega

حوزه ادامه دهند (وانگ و همکاران، ۲۰۱۴). توسعه پایدار به عنوان یک چارچوب اساسی برای پیشرفت جوامع در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی، در دهه‌های اخیر به یکی از موضوعات محوری در عرصه‌های مختلف از جمله ورزش تبدیل شده است. در حالی که ورزش به‌طور سنتی با تأکید بر رقابت و عملکرد فیزیکی شناخته شده است، امروزه توجه به ابعاد اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی این حوزه نیز ضروری به نظر می‌رسد. در این راستا، توسعه پایدار در ورزش نه تنها به حفظ منابع طبیعی و محیط زیست، بلکه به ارتقای کیفیت زندگی جوامع ورزشی و توسعه عدالت اجتماعی نیز توجه دارد. با این حال، با توجه به رشد روزافزون صنعت ورزش و پیچیدگی‌های آن، گسترش و پیاده‌سازی استراتژی‌های توسعه پایدار در ورزش با موانع و چالش‌های مختلفی مواجه است. این چالش‌ها از عدم هماهنگی بین نهادهای مختلف تا کمبود منابع مالی و ناهماهنگی در سیاست‌گذاری‌ها را شامل می‌شود. علاوه بر این، پژوهش‌های موجود در این زمینه پراکنده و به‌صورت موردی است و نیاز به جمع‌آوری و تحلیل داده‌های کتاب‌سنجی به‌منظور شناسایی روندها، اولویت‌ها و شکاف‌های موجود در پژوهش‌های علمی درباره توسعه پایدار در ورزش احساس می‌شود. پژوهش حاضر با استفاده از روش کتاب‌سنجی، سعی در شناسایی و تحلیل مقالات علمی و پژوهش‌های صورت‌گرفته در زمینه توسعه پایدار در ورزش را دارد. هدف این پژوهش بررسی روندهای پژوهش، نهادهای پژوهشی پیشرو و کشورهای فعال در این حوزه است تا بتوان نقشه‌ای کلی از وضعیت فعلی پژوهش‌های علمی در این زمینه به دست آورد و جهت‌گیری‌های آینده را تعیین نمود.

روش‌شناسی

کتاب‌سنجی شامل انتخاب داده‌ها (تألیفات) از یک پایگاه داده جامع، تبدیل داده‌ها برای استفاده در نرم‌افزارهای مربوطه و ارزیابی آن‌ها با کمک تحلیل‌های آماری و نقشه‌های تجسم شبکه است که داده‌های موردنیاز برای تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجی را می‌توان از پایگاه داده‌های Scopus و Web of Science (WoS)، Research Gate، Google Scholar استخراج کرد.

اکنون محقق با توجه به اجزای نظرگاه قیاسی یک رویکرد کمی باید طرح یا استراتژی یک پژوهش کتاب‌شناسانه را تدوین نماید (برایان و همکاران، ۲۰۱۷) که در ادامه رویکرد به کار گرفته‌شده در پژوهش حاضر بیان می‌شود.

گام اول: انتخاب مسئله و حوزه مورد مطالعه

در این مرحله محقق برترین اسناد علمی را از طریق نرم‌افزار Publish or Perish بدست آورده و چارچوب حوزه نظری خود را مشخص نموده است (هارزینگ، ۲۰۲۰). بنابراین با توجه به رشد مقالات در این حوزه و نیاز به یک جمع‌بندی روی خروجی‌های این پژوهش‌ها محقق را به سمت بررسی توسعه پایدار ورزش سوق داد.

گام دوم: تعیین اهداف

محقق اهداف پژوهش حاضر را با توجه به نظر اسنایدر^۴ (۲۰۱۹) در دو بخش اهداف عملکردی و ترسیم نقشه‌های علمی در نظر گرفته بود. از طرفی با توجه به نقدهای بسیاری که به کتاب‌سنجی و روش‌های صرفاً کمی آن وارد شده است، در دسته سوم اهداف تحلیل محتوای کیفی اطلاعات استنادی برای غنای بیشتر نتایج و بالا بردن کیفیت آن به مجموعه اهداف اضافه شد.

¹ Wang

² Bryant

³ Harzing

⁴ Snyder

اهداف عملکردی

- شناسایی تاثیرگذارترین مولف در توسعه پایدار در ورزش
- شناسایی تاثیرگذارترین نشریه در حوزه توسعه پایدار در ورزش
- شناسایی تاثیرگذارترین موسسه یا دانشگاه در توسعه پایدار در ورزش
- شناسایی تاثیرگذارترین کشور در حوزه توسعه پایدار در ورزش
- شناسایی تاثیرگذارترین مقاله در حوزه توسعه پایدار در ورزش

اهداف تحلیل شبکه استنادی

- شناسایی موثرترین الگوهای هم استنادی
- شناسایی موثرترین الگوهای هم نویسندگی
- شناسایی موثرترین الگوهای هم واژگانی
- شناسایی موثرترین الگوهای هم‌زمانی

اهداف تحلیل محتوای کلیدواژگان

- شناسایی واژگان کلیدی (شکاف) بر اساس تحلیل محتوا

گام سوم: مشخص کردن استراتژی جستجو

با توجه به نظر وانگ و همکاران (۲۰۲۰) رشد پایگاه استنادی در سال‌های اخیر و به تبع آن رشد تعداد مقالات علمی منتشرشده که هر ۹ تا ۱۵ سال دو برابر می‌شود، محقق را نیازمند یک راهبرد جستجو در حجم عظیمی از اطلاعات استنادی می‌کند. در این بخش استراتژی جستجو شامل ۴ مرحله جستجو در منابع، ابزار جستجو، هدف جستجو و روش جستجو است.

محقق منابع استنادی خود را با توجه به دقت و پوشش اطلاعات در حوزه موردنظر، پایگاه استنادی اسکوپوس به‌عنوان یکی از معتبرترین پایگاه‌های اشتراکی در زمینه علوم انسانی را برگزیده است. همچنین در بخش رویه‌های یک جستجوی علمی محقق به دو کلیدواژه "Sustainable Development" و "Sport" بر اساس مطالعه ادبیات این حوزه دست یافت. در نهایت محقق فیلترهای لازم برای بازتعریف جستجو را در اسکوپوس اعمال و نتیجه جستجو و معیارهای آن در جدول ۲ مشخص است. با توجه به این جدول با یک استراتژی جامع برای جستجوی منابع استنادی، محقق می‌تواند داده‌های پژوهش را جمع‌آوری و مدیریت نماید.

جدول ۲. رویه‌ها و معیارهای جستجو منابع استنادی

Table 2. Procedures and criteria for searching citation sources

آیتم‌ها	توصیف
پایگاه استنادی ^۱	پایگاه استنادی اسکوپوس
کلیدواژه‌ها ^۲	"Sustainable Development" AND "Sport"
حوزه سرچ‌گر کتابخانه	Title, abstract ,keywords
دستور سرچ	TITLE-ABS-KEY ("Sustainable Development" AND "sport") AND (LIMIT-TO (SUBJAREA, "ENVI") OR LIMIT-TO (SUBJAREA, "SOCI") OR

¹ The scopus database

² Search words

³ Search feilds

LIMIT-TO (SUBJAREA, "BUSI") OR LIMIT-TO (SUBJAREA, "COMP") OR LIMIT-TO (SUBJAREA, "HEAL") OR LIMIT-TO (SUBJAREA, "DECI") OR LIMIT-TO (SUBJAREA, "MATH") OR LIMIT-TO (SUBJAREA, "ECON") OR LIMIT-TO (SUBJAREA, "ARTS") OR LIMIT-TO (SUBJAREA, "PSYC") OR LIMIT-TO (SUBJAREA, "MULT") OR LIMIT-TO (SUBJAREA, "NEUR") AND (LIMIT-TO (DOCTYPE, "ar") AND (LIMIT-TO (LANGUAGE, "English") AND (LIMIT-TO (SRCTYPE, "j"))).

نوع اسناد ^۱	مقالات ژورنالی و مروری
بازه زمانی جستجو ^۲	۱۹۳۰-۲۰۲۳
زبان	انگلیسی

گام چهارم: انتخاب نرم‌افزار برای تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجی

محقق بر اساس پیشرفت تکنولوژی و ظهور وبسایت‌ها و نرم‌افزارهایی که در سال‌های اخیر اهداف توصیفی و تحلیل شبکه استنادی را با روش‌های مختلفی انجام می‌دهند و هر یک توسط سازمان و موسسه‌ای معتبر در فضای آکادمیک رایج شده است که جدول ۳ نرم‌افزارهای ذیل را برای عملیات مشخص شده انتخاب و آموخته است.

الف) نرم‌افزار publish or perish: محقق در این پروژه از این نرم‌افزار در یافتن حوزه پژوهش، نویسندگان برتر آن حوزه و به‌طور کلی ادبیات نظری برای نگارش پژوهش استفاده نمود. هارزینگ (۲۰۲۰) نسخه مورد استفاده نسخه ۸ روی ویندوز ۶۴ بیتی است.

ب) نرم‌افزار مندلی: از این نرم‌افزار برای مدیریت و سازمان‌دهی منابع پژوهش استفاده شده است. نسخه مورد استفاده نسخه ۱،۹۸ روی ویندوز ۶۴ بیتی است.

ج) اکسل: برای رعایت معیارهای پروتکل PRISMA مانند شناسایی پژوهش‌های تکراری، پژوهش‌های بدون اطلاعات ضروری، یا پژوهش‌های بدون ارتباط و رسم نمودارهای مختلف استفاده شده است.

د) نرم‌افزار VOSVIEWER: این نرم‌افزار به محقق امکان تحلیل شبکه و خوشه‌بندی‌های آن را می‌دهد که در این پژوهش از نسخه ۱،۶،۱۸ این نرم‌افزار روی ویندوز ۶۴ بیتی استفاده شده است.

ه) نرم‌افزار R: در این پژوهش ابتدا نسخه ۲،۴ نرم‌افزار R نصب شد و سپس R Studio macros نسخه رایگان غیرتجاری سال ۲۰۲۲ روی R نصب شد و در نهایت در قالب صفحات HTML کتاب‌خانه بسته نرم‌افزاری Bibliometrix برای داده‌های نهایی نصب شد تا بتواند اطلاعات عملکردی و تحلیل شبکه را به بهترین صورت انجام دهد این نرم‌افزار توسط RStudio Team، بوستون، MA، ایالات متحده آمریکا توسعه یافته است.

گام پنجم: جمع‌آوری اطلاعات، غربال و استخراج داده‌ها (اصلاح اطلاعات)

اکنون بر اساس اطلاعات جدول ۲ اقدام به جستجو در پایگاه استنادی اسکوپوس نموده و در تاریخ ۵ جولای سال ۲۰۲۳ تعداد ۴۸۶ سند بر اساس کلیدواژه‌های موردنظر و استفاده از عملگرها بدست آمد. در پژوهش حاضر غربال و پاک‌سازی اطلاعات در دو مرحله صورت گرفته است. در تاریخ ۷ جولای سال ۲۰۲۳ بخش اول در پایگاه اطلاعاتی اعمال شده است که محقق با فیلترگذاری روی بازه زمانی، نوع سند و زبان بخشی از مطالعات ناخواسته از سبد تحلیل حذف شدند، در نهایت با اعمال فیلترها محقق به ۴۸۶ مطالعه در این پایگاه دست یافت. و در تاریخ ۱۲ جولای سال ۲۰۲۳ در بخش دوم از یک پروتکل استاندارد برای غربال‌گری مطالعات استفاده شده که در اینجا پژوهشگر از پروتکل

¹ Type of publication

² Timespan

PRISMA که در سال ۲۰۲۰ آپدیت شده است، استفاده کرده است. داده‌ها بر اساس بندهای پروتکل غربال شده‌اند و مطالعات تکراری، ورودی‌های اشتباه و انتشارات بدون نسخه انگلیسی، عنوان، چکیده یا کلیدواژه از نمونه پژوهش حذف شده است. به دلیل ترس از تحریف نتایج تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجی، تصمیم بر آن شد که نشریات نمونه‌ای که نویسنده در آن‌ها تعریف نشده باشد و کلیه مطالعات شامل یادداشت، پس‌گرفته‌شده، نامه، مقاله کوتاه، مقالات کنفرانسی، مجله تجاری و تعریف‌نشده حذف شوند (پیچ و همکاران، ۲۰۲۱).

بر اساس پروتکل توسعه‌یافته PRISMA از ۴۸۶ مطالعه مستخرج شده به‌وسیله جستجوی کلیدی در عنوان، چکیده و کلمات کلیدی ۱ مطالعه شناسایی و به‌عنوان مطالعات تکراری حذف شد و همچنین ۸ مطالعه تحت عنوان مطالعات بدون نام مولف شناسایی و حذف شدند و از ۴۷۷ مطالعه باقی‌مانده در این پروتکل ۴۳ مطالعه به دلیل دارا نبودن چکیده و کلمات کلیدی حذف شدند و ۴۸ مطالعه نیز به‌عنوان مطالعات غیرمرتبط (بازه زمانی، نوع مطالعات، محتوا و ...) شناسایی و حذف شدند.

شکل ۱. مراحل انتخاب مطالعات بر اساس پروتکل PRISMA (پیچ و همکاران، ۲۰۲۱)

Figure 1. Study selection steps based on the PRISMA protocol (Page et al., 2021)

یافته‌ها

محقق در قالب فاز ششم روش‌شناسی پژوهش اقدام به بررسی نتایج عملکردی (توصیفی)، تحلیل شبکه، تحلیل تم و محتوا می‌کند. پیش از بررسی هر یک از بخش‌های بیان‌شده ابتدا یک تحلیل کلی در اسناد باقی‌مانده در سبد تحلیل را ارزیابی می‌کنیم.

جدول ۳. نمای کلی اطلاعات اصلی کتابسنجی

Table 3. Overview of the main bibliometric information

Description	Results
MAIN INFORMATION ABOUT DATA	
Timespan	2001:2023
Sources (Journals, Books, etc)	187
Documents	386
Annual Growth Rate %	13.1
Document Average Age	4.28
Average citations per doc	9.096
References	19502
DOCUMENT CONTENTS	
Keywords Plus (ID)	1627
Author's Keywords (DE)	1401
AUTHORS	
Authors	1081
Authors of single-authored docs	74
AUTHORS COLLABORATION	
Single-authored docs	78
Co-Authors per Doc	3.09
International co-authorships %	24.61
DOCUMENT TYPES	
Article	386

جدول ۳ نشان می‌دهد که در بازه‌ی ۲۰۰۱ تا ۲۰۲۳ تعداد ۳۸۶ سند در سبد تحلیل پیرامون حوزه مورد نظر قرار گرفته است که البته ۱۸۷ نشریه این ۳۸۶ مطالعه را منتشر نموده و رشد سالانه تولید علمی در این حوزه ۴/۲۸ درصد است. متوسط استناداتی که مطالعات دریافت کرده‌اند ۹/۰۹۶ که مقدار بسیار خوبی در حوزه مورد نظر می‌باشد اما نتایج نشان می‌دهد که مقالات کمی با استنادات بسیار وجود دارد، درحالی‌که مقالات متعددی با استنادات کم وجود دارد. یک نمای کلی دیگر از مجموعه داده‌ها نشان می‌دهد که نویسندگان ۱۶۲۷ کلمه کلیدی مختلف را برای دسته‌بندی مطالعات خود به‌کاربرده‌اند. علاوه بر این، مجموعه داده‌های نویسندگان شامل ۷۸ مطالعه تک نویسنده در مورد «توسعه پایدار در ورزش» بود، درحالی‌که ۳۰۸ مطالعه باقی‌مانده با نرخ همکاری ۳/۰۹ نفر نگارش شده‌اند و همکاری‌های بین‌المللی هم دارای نرخ ۲۴/۶۱ نشان می‌دهد. در یک بررسی کلی مشخص شد که در این حوزه مقالات با همکاری ۳ یا ۴ نفره بسیار مورد اقبال قرار دارند و دلیل این پدیده این است که توسعه پایدار در ورزش به‌عنوان یک شاخص عمومی پذیرفته‌شده نیازمند اطلاعات آماری، نرم‌افزاری و تخصص‌های دیگری است که طبیعتاً در یک همکاری به‌صورت کاملی برآورده می‌شود.

تحلیل عملکردی اسناد و نویسندگان

به دست آوردن اسناد و مدارک و همچنین نویسندگانی که بیشترین تأثیر را در یک زمینه علمی داشته‌اند؛ می‌تواند یکی از مهم‌ترین بخش‌های هر پژوهش کتاب‌سنجی باشد که یک دید کلی را نسبت حوزه علمی مورد بررسی ارائه می‌دهد (هان و همکاران، ۲۰۲۱).

جدول ۴. ۱۰ مطالعه برتر در حوزه‌ی توسعه پایدار

Table 4. Top 10 studies in the field of sustainable development

Paper	DOI	Total Citations	TC per Year	Normalized TC
FLAGESTAD A, 2001, TOUR MANAGE	10.1016/S0261-5177(01)00010-3	274	11.91	2.87
COLLINS A, 2009, TOUR MANAGE	10.1016/j.tourman.2008.12.006	245	16.33	3.19
SMITH A, 2009, J SPORT TOUR	10.1080/14775080902965033	120	8.00	1.56
GHOLAMI H, 2016, J CLEAN PROD	10.1016/j.jclepro.2016.02.105	116	14.50	7.07
RIXEN C, 2011, MT RES DEV	10.1659/MRD-JOURNAL-D-10-00112.1	93	7.15	3.22
HAYES G, 2011, SOCIOLOGY	10.1177/0038038511413424	89	6.85	3.08
LEŚNIAK A, 2018, SUSTAINABILITY	10.3390/su10051608	82	13.67	3.51
JIMÉNEZ-GARCÍA M, 2020, SUSTAINABILITY	10.3390/su12072840	68	17.00	10.08
DAR RA, 2014, ENVIRON MONIT ASSESS	10.1007/s10661-013-3559-7	66	6.60	3.27
MALCHROWICZ-MOŠKO E, 2018, SUSTAINABILITY	10.3390/su10114289	54	9.00	2.31

پیرامون اسناد مشاهده شده در جدول ۴ که نمایی از ۱۰ مطالعه با بیشترین تعداد اسناد را نشان می‌دهد مطالعه «موفقیت استراتژیک در مقصد ورزشی زمستانی: چشم‌انداز ایجاد ارزش پایدار» از نظر تعداد استنادات در صدر قرار گرفته است (فلگستاد و همکاران، ۲۰۰۱). در این پژوهش مقاصد ورزش‌های زمستانی در اروپا و آمریکای شمالی را در رابطه چالش‌های محیط‌زیست مورد بررسی قرار داده‌اند و بیان می‌کنند که بقا و توسعه مقاصد ورزش‌های زمستانی تا حد زیادی مربوط به ایجاد مزیت رقابتی با رعایت معیارهای گردشگری پایدار می‌باشد. از طرفی در مطالعه دوم محققین به «ارزیابی اثرات زیست‌محیطی رویدادهای ورزشی بزرگ» پرداخته‌اند و بیان می‌کنند در رویدادهای ورزشی بزرگ بیشتر به پیامدهای اجتماعی و اقتصادی توجه می‌شود درحالی‌که به مسائل زیست‌محیطی که یکی از ارکان اصلی توسعه پایدار می‌باشد توجه کمتری می‌شود و باید اثرات محیطی این رویدادها مورد ارزیابی قرار گیرند (کالینز و همکاران، ۲۰۰۹). مطالعه سوم نیز به نحوی با شباهت به مطالعه دوم به رویدادهای مهم ورزشی اشاره داشته و به دنبال «نظریه‌پردازی رابطه بین رویدادهای مهم ورزشی و پایداری اجتماعی» بوده و بیان می‌کنند که پروژه‌های رویدادهای بزرگ ورزشی اغلب با اشاره به نقش آن‌ها در غلبه به نابرابری شهری^۳ و ترویج هویت‌های جمعی توجیه

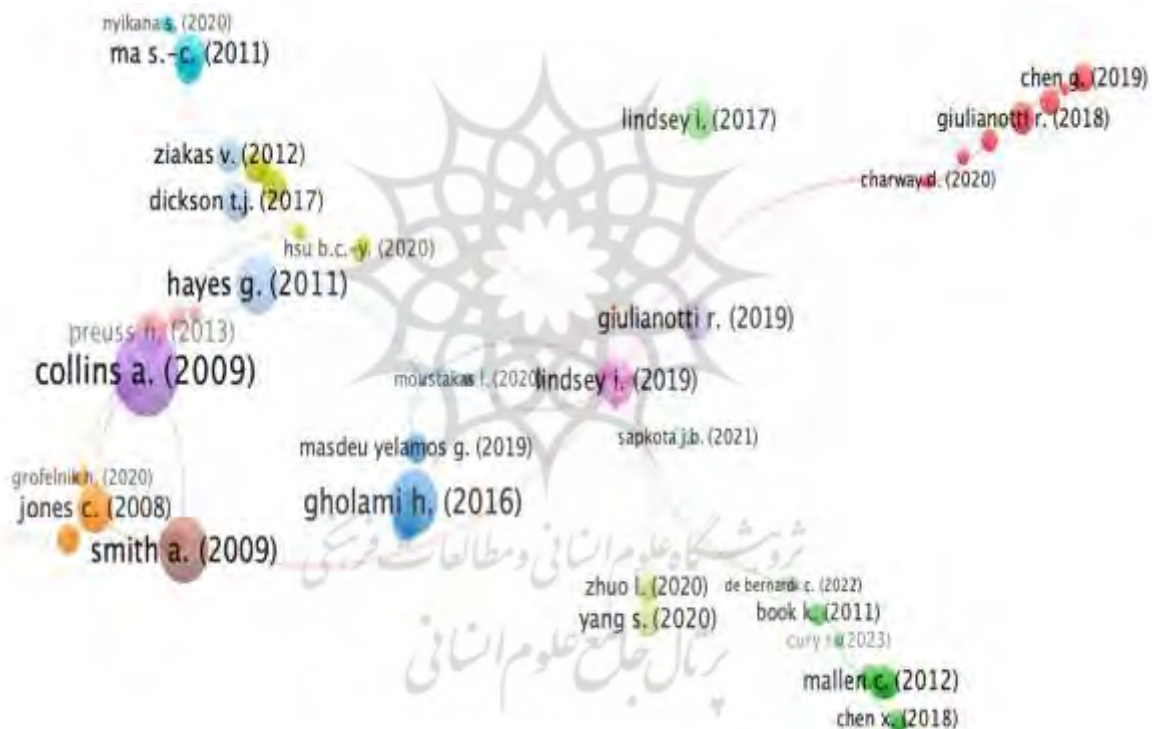
¹ Flagestad

² Collins

³ Urban inequality

می‌شوند، در حالی که به دلیل اخلاق مشکوک آن‌ها نیز مورد انتقاد قرار می‌گیرند که در این راستا توجه بیشتر به پایداری اجتماعی^۱ ضروری می‌باشد (اسمیت، ۲۰۰۹). در هفت پژوهش دیگر از ده پژوهش برتر در چهار پژوهش به مبحث توسعه پایدار در گردشگری ورزشی پرداخته شده که دو مورد به رویدادهای ورزشی زمستانی مرتبط بوده و ۲ مطالعه دیگر نیز رویدادهای ورزشی بزرگ را مورد بررسی قرار دادند. در یکی از مقالات به مقوله اقتصادی توسعه پایدار پرداخته شده و محققین هزینه‌های ساخت‌وساز پروژه‌های ورزشی را مورد بررسی قرار داده‌اند. همچنین در یکی از مطالعات نیز به مسائل اجتماعی در المپیک ۲۰۱۲ لندن پرداخته شده است.

در شکل ۲ اهمیت اسناد نیز بر اساس نام نویسندگان آن‌ها مشخص شده است و مطابق با جدول ۶ هر سندی که بالاترین تعداد اسناد را دریافت کرده است و از وزن بیشتری برخوردار است.

شکل ۲. اهمیت اسناد موجود در سبد تحلیل بر اساس تعداد استنادات کل

Figure 2. Importance of documents in the analysis portfolio based on the number of total citations

در جدول ۵ مشاهده می‌شود که MALCHROWICZ-MOŠKO E با تعداد کل ۴ مطالعه، چهار نویسنده ZHANG JJ و POCZTA J، LINDSEY I، CHEN X، BOUKAS N هر کدام با ۳ مطالعه بیشترین تعداد مطالعه با عنوان ذکر توسعه پایدار در ورزش در عنوان پژوهش خود داشته‌اند. MALCHROWICZ-MOŠKO E از سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰ یعنی در حدود ۴ سال این ۴ مطالعه را چاپ کرده است اما همانند نویسندگان بسیار در این حوزه علمی در بین ۱۰ نویسنده برتر اسناد این حوزه علمی از نظر تعداد استنادات حتی با جمع تعداد استنادات همه مقالات خود قرار ندارند. بنابراین در پژوهش حاضر مشاهده می‌شود که هیچ‌یک از نویسندگانی که تولیدات بیشتر و نیز تعداد

¹ Social sustainability

استنادات بیشتری دارند در دسته تولیدکنندگان اسناد برتر قرار نگرفته‌اند که این مورد مطابق با نقد بسیاری از صاحب‌نظران کتاب‌سنجی نشان می‌دهد که نویسندگان پرکار الزاما در حوزه توسعه پایدار در ورزش پژوهش‌هایی با اقبال بالای محققین دیگر و کیفیت بالاتر از نظر جنبه‌های نوآورانه ارائه نکرده‌اند.

جدول ۵. نمای ۱۰ نویسنده با بیشترین تعداد تولیدات علمی در حوزه توسعه پایدار در ورزش

Table 5. Overview of the 10 authors with the highest number of scientific publications in the field of sustainable development in sports

Element	h_index	g_index	m_index	TC	NP	PY_start
MALCHROWICZ-MOŠKO E	۴	۴	۰/۱۶۶۷	۱۱۵	۴	۲۰۱۸
BOUKAS N	۳	۳	۰/۱۲۵	۵۱	۳	۲۰۱۲
CHEN X	۳	۳	۰/۵	۱۹	۳	۲۰۱۸
LINDSEY I	۳	۳	۰/۴۲۹	۹۲	۳	۲۰۱۷
POCZTA J	۳	۳	۰/۵	۹۲	۳	۲۰۱۸
ZHANG JJ	۳	۳	۰/۶	۲۷	۳	۲۰۱۹
BAKER R	۲	۲	۰/۱۲۵	۴۸	۲	۲۰۱۶
BARNETT A	۲	۲	۰/۱۲۵	۴۸	۲	۲۰۱۶
BURNETT C	۲	۲	۰/۲۸۶	۷	۴	۲۰۱۷
CHARD C	۲	۲	۰/۱۶۷	۳۲	۲	۲۰۱۲

تحلیل عملکردی نشریات، سازمان‌ها

همان‌طور که بیان شد ۱۸۷ نشریه این ۳۸۶ مطالعه را منتشر نموده‌اند که در این بین ۱۰ نشریه‌ای که بیشترین تاثیر را از نظر تولید علمی در این حوزه پراهمیت را بر عهده داشته‌اند در جدول ۶ مشخص شده‌اند. البته نباید فراموش کرد که نقدهای بسیاری پیرامون راهبردهای تقویت ضریب تاثیر مجلات که برخی اخلاقی نیست در جهت افزایش رتبه‌بندی‌ها ارائه شده است (آرچامبالت^۱ و همکاران، ۲۰۰۹). نشریه SUSTAINABILITY (SWITZERLAND) در صدر این لیست با اختلاف زیاد نسبت به نشریات دیگر با چاپ ۸۳ مطالعه قرار گرفته و مجلات JOURNAL OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AND ECOLOGY و JOURNAL OF COASTAL RESEARCH با چاپ ۱۳ و ۱۲ مطالعه در رده‌های بعدی و نزدیک به مجلات دیگر و با اختلاف کم حضور دارند. با ارزیابی ژورنال‌های برتر تولید علمی در حوزه توسعه پایدار در ورزش متوجه خلاء بسیار بزرگی در سایر رشته‌های علوم اجتماعی و انسانی هستیم. در همه این رشته‌ها و گرایش‌ها سازه‌ها و مفاهیم بسیاری وجود دارند که برای سنجش آن‌ها باید اعتبارسنجی مقیاس‌ها صورت گیرد و متاسفانه مطالعات اندکی در ژورنال‌های مربوط به گرایش‌های علمی دیگر دیده می‌شود.

در ادامه نقد و تحلیل جدول ۶ رشد ۱۰ نشریه برتر تا سال ۲۰۲۳ را در مقایسه با هم نشان می‌دهند. ملاحظه می‌شود که نشریه‌ای که بیشترین تولید علمی را در این حوزه داشته از سال ۲۰۰۱ تا سال ۲۰۲۳ تقریباً رشد ۴ برابری را تولیدات علمی خود داشته است که نسبت به سایر نشریه‌ها رشد چندین برابری را داشته است. همچنین ۴ نشریه دیگر از نظر رشد تولید علمی تقریباً رشد یک برابری را داشته‌اند و این در حالی است که از سال ۲۰۱۹ به بعد رشد چشمگیری را در تولیدات علمی این نشریات شاهد هستیم که احتمالاً شیوع کرونا و تغییرات ایجادشده در جوامع می‌تواند یکی از عللی باشد که توجه محققین را به این حوزه جلب کرده باشد.

¹ Archambault

جدول ۶. ۱۰.۶ نشریه برتر با بیشترین تولید علمی در حوزه مورد نظر

Table 6. Top 10 journals with the most scientific production in the field

Sources	Articles
SUSTAINABILITY (SWITZERLAND)	83
JOURNAL OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AND ECOLOGY	13
JOURNAL OF COASTAL RESEARCH	12
INTERNATIONAL JOURNAL OF ENVIRONMENTAL RESEARCH AND PUBLIC HEALTH	11
JOURNAL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT	10
FRONTIERS IN PSYCHOLOGY	6
WIT TRANSACTIONS ON ECOLOGY AND THE ENVIRONMENT	6
FRESENIUS ENVIRONMENTAL BULLETIN	5
INTERNATIONAL JOURNAL OF SPORT POLICY AND POLITICS	5
INTERNATIONAL JOURNAL OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND PLANNING	5

بر اساس اطلاعات جدول ۷، دانشگاه JAMES COOK با ۱۷ مقاله بیشترین تولید علمی را در زمینه پژوهشی مورد نظر به خود اختصاص داده است در کشور استرالیا قرار دارد که مطابق با اطلاعات سایتی که لینک آن در انتهای متن پیوست شده است به عنوان دانشگاه q1 ثبت شده است که از طریق لینک ذکر شده قابل مشاهده می باشد. دانشگاه قطر نیز با ۱۷ مقاله در رتبه دوم قرار دارد که جز دانشگاه های q1 کشور قطر محسوب می شود. دانشگاه بیجینگ نرمال کشور چین به همراه دانشگاه اورآدا کشور رومانی نیز با تولید ۱۱ مقاله در رتبه های سوم و چهارم قرار دارند. همچنین در رده های بعدی نیز دانشگاه هایی از کشورهای اوکراین، لهستان، آفریقای جنوبی، پرتغال و انگلستان دیده می شوند. بنابراین می توان اذعان کرد که شاهد فعالیت بیش از پیش کشورهای در حال توسعه در این حوزه علمی هستیم. از طرفی رشد تولیدات علمی دانشگاه ها از سال ۲۰۱۰ بوده است و بعد از سال ۲۰۱۹ محققین این سازمان ها بیش از پیش به این حوزه علمی توجه داشته اند.

جدول ۷. ۱۰.۷ سازمان برتر با بیشترین تولید علمی در حوزه مورد نظر

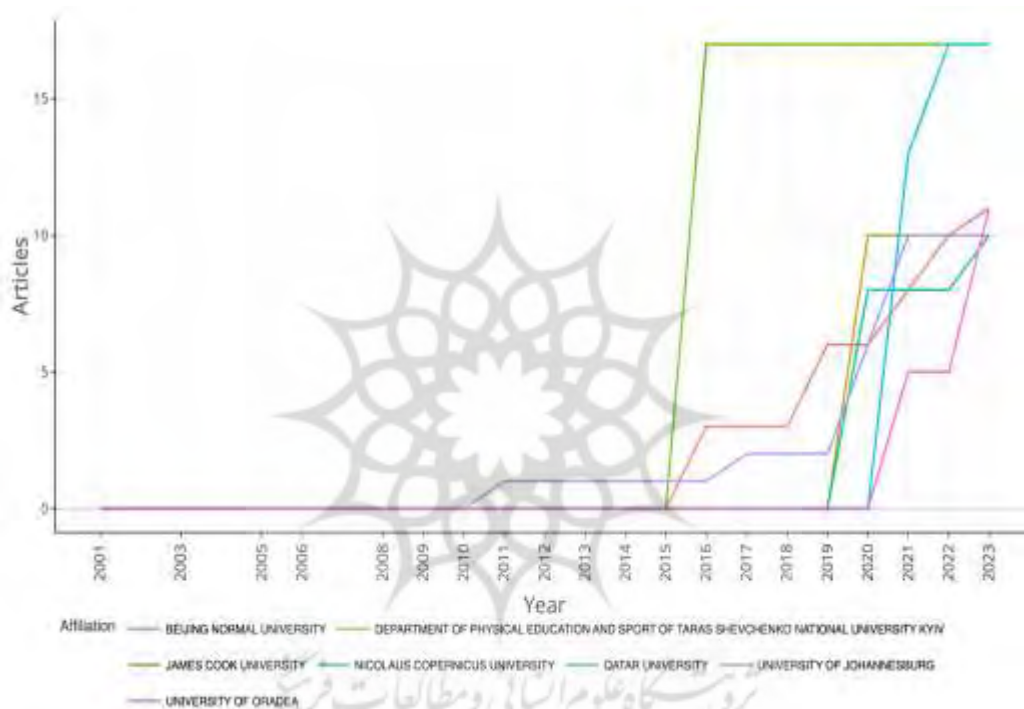
Table 7. Top 10 organizations with the highest scientific production in the field

Affiliation	Articles
JAMES COOK UNIVERSITY	17
QATAR UNIVERSITY	17
BEIJING NORMAL UNIVERSITY	11
UNIVERSITY OF ORADEA	11
DEPARTMENT OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT OF TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY KYIV	10
NICOLAUS COPERNICUS UNIVERSITY	10
UNIVERSITY OF JOHANNESBURG	10
LOUGHBOROUGH UNIVERSITY	9
POLYTECHNIC INSTITUTE OF VIANA DO CASTELO	8
UNIVERSITY OF ALICANTE	8

تحلیل عملکردی کشورها

با توجه به اطلاعات نمودار ۱ مشاهده می‌شود که سازمان‌های اروپایی و آمریکایی به همراه چین از قاره آسیا بیشترین تولیدات علمی را در این زمینه داشته‌اند. همچنین طبق جدول ۸ چین، اسپانیا، انگلستان، آمریکا و پرتغال بیشترین تولیدات علمی را داشته‌اند اما این تعداد اسناد تولید شده در کشور چین است که با فاصله بسیار زیاد از کشورهای برتر دیگر در رتبه نخست قرار دارد. به عبارتی نمودار نشان می‌دهد که ۲۹۰ سند تولیدی از کشور چین می‌باشد که بعد از آن اسپانیا با ۹۲ سند تولیدی در رتبه دوم قرار دارد.

نمودار ۱. روند خطی رشد تولید علمی حوزه توسعه پایدار در سازمان‌ها و دانشگاه‌ها

Chart 1. Linear trend of growth of scientific production in the field of sustainable development in organizations and universities

از طرفی برای رسیدن به برترین و موثرترین کشورها در حوزه موردنظر از نظر کیفیت تولیدات علمی بر اساس تعداد استنادات دریافتی کشور انگلیس ۵۱۵ مقالات دریافت نموده و با فاصله از دو کشور چین و نروژ به تعداد استنادات کل ۴۲۵ و ۲۹۰ استناد در صدر قرار گرفته‌اند. این موضوع نشان می‌دهد که کشورهای پیشرفته و توسعه‌یافته چه در حوزه تولید و چه در حوزه تعداد استنادات دریافتی در صدر قرار دارند و باید در نظر گرفت که واکاوی در زمینه توسعه پایدار در ورزش برای آن‌ها چالش‌برانگیز می‌باشد.

از طرف دیگر به‌عنوان اطلاعاتی مضاعف پیرامون تاثیر کشورهای برتر نباید از همکاری آن‌ها با یکدیگر چشم‌پوشی کرد. مشارکت محققان کشورهای مختلف در یک مطالعه نشان می‌دهد که آن مطالعات در سطح بالایی قرار دارند و می‌توانند فرصت‌های مطالعات بین‌المللی آتی را هموار سازند. مطالعات تک‌کشوری^۱ و مطالعات چندکشوری^۲ بین‌المللی در نمودار ۲ برای ۲۰ کشور اول دیده می‌شود (آسکون^۳ و همکاران، ۲۰۲۰).

¹ Single country publications (SCP)

² Multiple country publications (MCP)

³ Askun

جدول ۸. ۱۰ کشور برتر با بیشترین تولید علمی در حوزه موردنظر

Table 9. Top 10 countries with the highest scientific production in the field in question

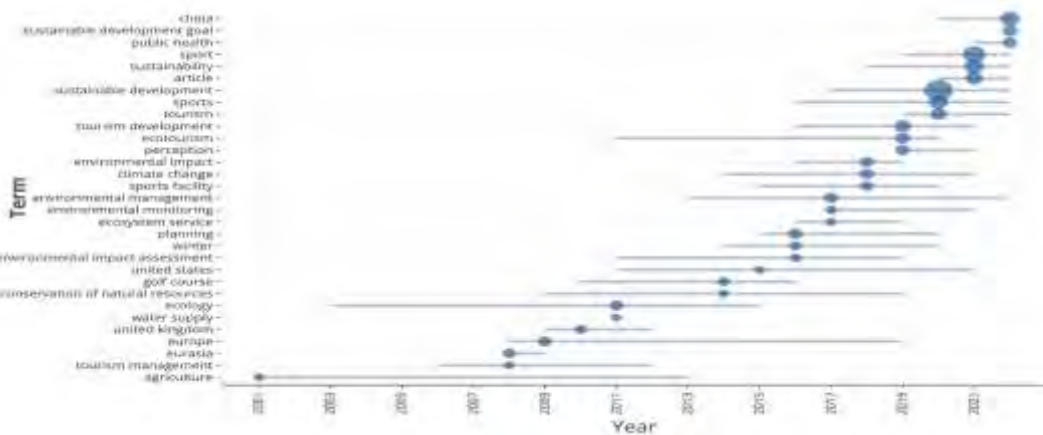
region	Freq
CHINA	290
SPAIN	92
UK	62
USA	53
PORTUGAL	44
ROMANIA	44
AUSTRALIA	41
POLAND	36
ITALY	34
GERMANY	30

نمودار ۲ نشان می‌دهد که کشور چین با ۲۴ همکاری بیشترین همکاری بین‌المللی را همراه با کشورهای آمریکا به تعداد ۷ همکاری، کره جنوبی و انگلیس ۶ همکاری و اسپانیا به همراه لهستان و استرالیا با ۵ همکاری در صدر کشورهای همکاری‌کننده قرار دارند. همچنین در صورت محاسبه نرخ همکاری بین‌المللی نویسندگان با کشورهای دیگر بر اساس نتایج نرم‌افزار با نرخ مشارکت کامل یعنی $MCPR=1$ برای ۳ کشور ایران، آفریقای جنوبی و رومانی هر کدام با یک مقاله نشان می‌دهد.

نمودار ۲. همکاری نویسندگان کشورهای مختلف

Chart 2. Collaboration of authors from different countries

نمودار ۴. روند حرکت کلید واژه‌ها در طول زمان با محاسبه وزن موضوعات
Chart 4. Trend of keywords movement over time by calculating topic weight

همان‌طوری که در نمودار ۴ قابل مشاهده است جدیدترین واژه‌ای که بیشتر در بین محققین منتشر شده واژه‌ی چین می‌باشد و دلیل این امر می‌تواند بیشترین پژوهش‌ها در سال‌های اخیر در این حوزه در کشور چین باشد که انجام شده و نسبت به کشورهای دیگر تولید علمی چندین برابری را داشته‌اند که مجدداً می‌توانیم به توجه محققین قدرت‌های نوظهور به این حوزه اشاره کنیم. همچنین در سال‌های اخیر اهداف توسعه پایدار، سلامت عمومی، ورزش و پایداری نسبت به واژه‌های دیگر در بین محققین بیشتر مورد توجه بوده‌اند. همچنین نقطه شروع پژوهش‌ها نیز در رابطه با مباحث فرهنگی، انتقال فرهنگ بین کشورها و مدیریت گردشگری بوده است.

تحلیل شبکه و نقشه‌برداری علمی کتاب‌سنجی

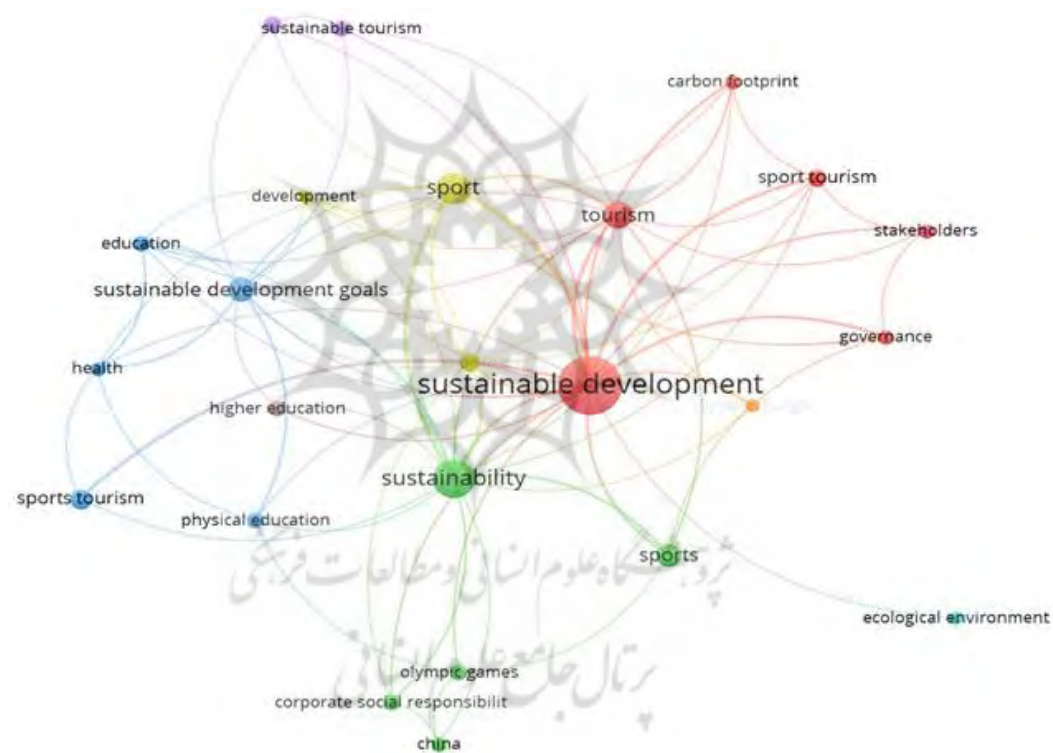
نقشه‌برداری علمی^۱ یک زمینه میان‌رشته‌ای در حال رشد سریع است که از علم و فناوری اطلاعات نشأت گرفته است. نقشه‌برداری علمی توسعه و کاربرد تکنیک‌های محاسباتی برای تجسم، تحلیل و مدل‌سازی طیف وسیعی از فعالیت‌های علمی و فناوری به‌طور کلی است. این یک زمینه میان‌رشته‌ای است که از علم اطلاعات کتابخانه‌ای سنتی در زمینه‌های علم‌سنجی، تحلیل استنادی و علوم کامپیوتر در زمینه‌های تجسم اطلاعات، تجزیه و تحلیل بصری، داده‌کاوی و کشف دانش پدید آمده است. طیف گسترده‌ای از نتایج و ابزارهای نقشه‌برداری به‌طور فزاینده‌ای برای محققان نه تنها در این زمینه، بلکه برای تحلیل‌گران، محققان و محققین در طیف گسترده‌ای از حوزه‌ها قابل دسترسی است (چن و همکاران، ۲۰۱۴). در شبکه همزمانی^۲ کلمات کلیدی محقق در ۳۸۶ سند مشاهده می‌شود که محقق اسنادی را برگزیده است که حداقل دارای ۵ کلیدواژه همزمان و همپوشان می‌باشد. این کلمات کلیدی ۲۵ کلمه برتر از نظر فراوانی می‌باشد که اندازه هر گره وزن آن را از نظر تعداد تکرار نشان می‌دهد در خوشه‌ی قرمز رنگ که توسعه پایدار به‌عنوان مرکزیت خوشه می‌باشد با کلمات کلیدی دیگر که تعداد آن‌ها به‌صورت کلی ۲۲ لینک می‌باشد و در این خوشه تعدادی از ضخیم‌ترین لینک‌ها مثل

¹ Scientific mapping

² Chen

۳. شبکه همزمانی و همپوشانی نشان دهنده کلماتی می‌باشد که در یک دوره مشخص مربوط به یک شاخص و مولفه خاص در این حوزه علمی می‌باشند که در مطالعات مورد بررسی استفاده شده‌اند. همچنین در نمودار مربوطه کلمات مربوط به یک مولفه یا فاکتور بر حسب گره و رنگ از همدیگر جدا شده و به‌طور کاملاً تفکیک شده نشان داده شده‌اند. همچنین لازم به ذکر است که این بخش از یافته‌ها نشانگر این می‌باشد که در مطالعات مورد بررسی این کلمات در کنار یکدیگر ذکر شده‌اند و با یکدیگر در ارتباط می‌باشند.

گردشگری ۱۳ لینک، گردشگری ورزشی ۶ لینک، دولت ۴ لینک، سهامداران ۴ لینک قرار دارند که با توسعه پایدار همپوشانی قوی‌تری را دارند. در خوشه سبز رنگ که پایداری با ۱۶ لینک در مرکزیت آن قرار دارد با کلیدواژه‌هایی مانند انواع ورزش‌ها ۵ لینک، بازی‌های المپیک ۴ لینک، مسئولیت اجتماعی سازمانی ۴ لینک و چین ۳ لینک همپوشانی دارد. همچنین در خوشه آبی رنگ که اهداف توسعه پایدار در مرکزیت آن قرار دارد با واژه‌هایی مانند گردشگری ورزشی ۳ لینک، آموزش عالی ۳ لینک، تربیت بدنی ۵ لینک، سلامتی ۶ لینک و آموزش ۷ لینک همپوشانی دارد. همچنین در خوشه زرد رنگ واژه ورزش با ۱۱ لینک به همراه واژه محیط با ۸ لینک و توسعه با ۷ لینک در مرکزیت آن قرار دارد. آخرین خوشه نیز خوشه بنفش می‌باشد که گردشگری پایدار با ۴ به همراه فعالیت بدنی با لینک در آن قرار دارند که با واژه‌های مرکزی خوشه‌های دیگر همپوشانی دارند.

شکل ۳. همزمانی واژگان کلیدی با بیشترین فراوانی

Figure 3. Coincidence of keywords with the highest frequency

شکل ۴ نقشه‌های همکاری کشورهای تولیدکننده مقاله پیرامون توسعه پایدار در ورزش را نشان داده است. فقط کشورهای دارای حداقل پنج سند روی نقشه نشان داده شده‌اند که می‌توان مشاهده کرد که یک همکاری تثبیت شده بین چین با تایوان، اسپانیا، آلمان، آمریکا، انگلستان وجود دارد، همان‌طور که توسط خط ضخیم اتصال دو کشور نشان داده می‌شود. انگلستان همچنین با استرالیا، کانادا، نروژ و ترکیه همکاری خوبی دارد. همکاری بین اسپانیا، آلمان و لهستان نیز کاملاً گویا است. آمریکا با کره جنوبی و هندوستان همکاری بیشتری را در این زمینه داشته است، اگرچه همکاری‌های دیگری نیز هرچند کم‌رنگ‌تر بین کشورهای دیگر مانند پرتغال، ایران، فرانسه، ایتالیا، آفریقای جنوبی و رومانی مشهود است.

بحث

موضوع توسعه پایدار به جهت دغدغه‌مندی آن در رابطه با مسائل روز و آینده‌ی محیط‌زیست، جامعه و اقتصاد به یکی از زمینه‌های پژوهشی محبوب در بسیاری از حوزه‌های علمی تبدیل شده است. لذا با توجه به این موضوع در این پژوهش درصدد آن شدیم تا طبق دستور جستجوی طراحی‌شده به بررسی کتاب‌سنجی پژوهش‌های انجام گرفته در این حوزه بپردازیم. طبق نتایج عملکردی به‌دست‌آمده دانشگاه‌ها و محققین کشورهای توسعه‌یافته نسبت به کشورهای دیگر توجه بیشتری به این زمینه داشته و پژوهش‌های بیشتری انجام داده‌اند و در کنار آن‌ها نیز اخیراً محققین کشورهای درحال توسعه نظیر برزیل، ایران و ترکیه نیز به این حوزه توجه ویژه‌ای داشته‌اند که نشان از نقش ورزش در توسعه کشورها دارد. در همین راستا پارکو^۱ همکاران (۲۰۲۲) بیان می‌کنند که امروزه ورزش نقش مهمی در توسعه جامعه داشته و می‌تواند به اشکال مختلف از قبیل ایجاد فرصت‌های اشتغال، افزایش سلامتی و رفاه افراد، تقویت ارتباطات اجتماعی، ارتقاء هویت ملی و افزایش تعاملات فرهنگی به تحقق اهداف توسعه‌ای کشور کمک کند. همچنین پژوهشگران چینی نیز که امروزه به یکی از قدرت‌های نوظهور اقتصادی دنیا تبدیل شده است، بیش از محققین دیگر کشورها به این موضوع توجه داشته‌اند به‌نوعی که در چند سال اخیر تولیدات علمی این کشور در این حوزه چندین برابر دیگر کشورها بوده و رشد چنددرصدی و چشمگیری را در این زمینه شاهد هستیم. بنابراین می‌توانیم اذعان کنیم جوامعی که به دنبال توسعه پایدار هستند، توجه ویژه‌ای نسبت به مقوله ورزش و ارتباط آن با توسعه پایدار دارند. چنانچه می‌کونون^۲ و همکاران (۲۰۲۲) در این زمینه بیان داشته‌اند که توسعه پایدار از طریق ورزش یک موضوع جهانی می‌باشد که بسیاری از کشورها و جوامع توسعه‌یافته به آن توجه ویژه‌ای دارند. به‌عنوان مثال کشورهای حوزه اسکاندیناوی مانند سوئد، دانمارک، نروژ و فنلاند به‌عنوان نمونه‌هایی از کشورهای پیشرو در توسعه پایدار از طریق ورزش مطرح هستند. این کشورها دارای برنامه‌ها و سیاست‌هایی هستند که به افزایش مشارکت ورزشی، حفظ محیط‌زیست، ارتقای سلامتی و رفاه جامعه کمک می‌کنند. همچنین طبق نتایج پژوهش به این مهم نیز باید توجه داشته باشیم که یافته‌های علمی محققین کشورهای توسعه‌یافته اروپایی و آمریکایی استناد بیشتری را نسبت به یافته‌های علمی کشور چین داشته‌اند و این می‌تواند ناشی از این باشد که غالب تولیدات علمی در کشور چین از سال ۲۰۱۹ به بعد بوده است. در کشور ما نیز محققین به این حیطه پژوهشی توجه داشته‌اند و مورد غفلت واقع قرار نگرفته است اما آن چیزی که مشهود است کیفیت و تعداد مطالعات در حد قابل قبولی که ثمربخشی ارزنده‌ای به همراه داشته باشد نبوده است که امیدواریم نتایج این مطالعه در راستای تولید پژوهش‌های باکیفیت که در توسعه کشور مفید واقع شوند، موثر باشد.

طبق نتایج تحلیل کلیدواژگان از واژگانی که وزن بیشتری را به خود اختصاص داده‌اند، می‌توانیم رویدادهای ورزشی و گردشگری را نام ببریم که در مقالات برتر بیشتر به رویدادهای ورزشی عمده مانند المپیک و مسابقات جهانی و رویدادهای ورزشی ویژه مانند رویدادهای ورزش‌های زمستانی یا ورزش‌های آبی اشاره شده است که مسلماً برگزاری این رویدادها امروزه یکی از استراتژی‌های اصلی کشورهای توسعه‌یافته و درحال توسعه در جهت جذب گردشگران داخلی و خارجی و همچنین برندسازی مقصد می‌باشد که این مهم به‌نوبه‌ی خود در تقویت مولفه‌های توسعه پایدار می‌تواند بسیار موثر و ارزشمند ظاهر شود. در تایید این نتایج لوهانا^۳ و همکاران (۲۰۲۳) نیز بیان می‌کنند که رویدادهای ورزشی نقش مهمی در توسعه پایدار دارند. این رویدادها با ترویج سلامتی و فعالیت‌های ورزشی، حفظ محیط‌زیست، توسعه اقتصادی از طریق جذب گردشگران و ایجاد فرصت‌های اشتغال، ترویج ارزش‌های اجتماعی از طریق تیم ورزشی و

¹ Park

² Mikonnen

³ Lohana

رقابت سالم، ایجاد تعاملات فرهنگی بین ملت‌ها و جوامع مختلف به بهبود شرایط اجتماعی، اقتصادی، و محیط زیستی کمک می‌کنند. حال آنکه کشور ما در جلب رویدادهای بزرگ و خلق رویدادهای ویژه با مشکلاتی بسیاری مواجه است که نیازمند پژوهش و تدوین برنامه‌های راهبردی و عملیاتی اساسی در این زمینه می‌باشیم. همچنین از واژگانی که با وزن بیشتری در پژوهش‌های برتر به آن تاکید شده و واژه‌های بسیار دیگری را نیز به‌عنوان زیرمجموعه می‌تواند شامل شود؛ واژه مدیریت می‌باشد که نشان‌گر این می‌باشد که برای مدیریت بهینه از منابع و کسب منافع پایدار نیازمند افراد متخصص در این حوزه هستیم چراکه افراد متخصص در این حوزه می‌توانند تصمیم‌گیری‌های منطقی، برنامه‌ریزی‌های اصولی و عملکرد کارآمد را تضمین کنند. دای و همکاران (۲۰۲۰) اظهار داشته‌اند که رابطه بین مدیریت، متخصصین و توسعه پایدار در حوزه ورزش بسیار مهم می‌باشد. مدیریت به‌عنوان عامل اصلی در برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی فعالیت‌های ورزشی می‌تواند نقش کلیدی در تحقق اهداف توسعه پایدار داشته باشد. از سوی دیگر، متخصصین و کارشناسان ورزش با داشتن دانش و تخصص لازم می‌توانند در تدوین سیاست‌ها و برنامه‌ها، طراحی و اجرای پروژه‌ها و ارزیابی تأثیرات اجرای این برنامه‌ها بر توسعه پایدار ورزشی مؤثر باشند. همچنین در میان کلیدواژه‌ها، واژه‌هایی مانند اجتماعی، اقتصادی و پایداری سبز نیز به چشم می‌خورد که این کلمات می‌توانند بیان‌گر پیامدهای فعالیت‌های مربوط به توسعه پایدار باشند که در سال‌های اخیر نقش و فواید فعالیت‌ها و رویدادهای ورزشی در جامعه‌سازی، فرهنگ‌سازی، منافع اقتصادی و ارتباط آن با محیط‌زیست بسیار مورد بررسی قرار گرفته و به اثبات رسیده است و دقیقاً به جهت این پیامدها و منافع می‌باشد که کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه به دنبال تقویت و توسعه صنعت ورزش خود می‌باشند که یکی از بهترین شیوه‌ها کسب میزبانی و یا خلق رویدادهای ورزشی می‌باشد. چنانچه طبق یافته‌های پژوهش حاضر نیز غالب پژوهش‌های برتر این حوزه به رویدادهای ورزشی تاکید داشته‌اند. حال با شناخت زمینه‌های مطالعاتی برتر در زمینه توسعه پایدار در ورزش که اکثراً در کشورهای توسعه‌یافته و برخی کشورهای در حال توسعه صورت گرفته‌اند، می‌توانیم این سوالات را بیان کنیم که توسعه پایدار در کجای صنعت ورزش ما قرار دارد؟ چه برنامه‌های راهبردی و عملیاتی در این زمینه تدوین کرده‌ایم؟ چه نیازمندی‌هایی در این زمینه داریم؟ بنابراین می‌توانیم بیان کنیم که سوالات مستخرج از نتایج این پژوهش به‌نوعی نیازهای توسعه پایدار در کشور ما را محسوب می‌شوند و می‌توانند زمینه‌های پژوهشی بسیار مفیدی در جهت توسعه پایدار در ورزش کشور باشند.

نتیجه‌گیری کلی و پیام مقاله

نتایج مطالعات کتاب‌سنجی اطلاعاتی کامل از کیفیت مطالعات انجام‌شده در یک زمینه علمی را ارائه می‌دهد، با توجه به تمرکز و علاقه دانشگاه‌ها و محققین کشورهای توسعه‌یافته نسبت به کشورهای دیگر به موضوع توسعه پایدار در ورزش و نقش کلیدی و اهمیت ورزش به تحقق اهداف توسعه‌ای کشورها، باید به عنوان یک موضوع مهم و هماهنگ جهانی به توسعه پایدار از طریق ورزش نگریست و در جهت رسیدن به اهداف توسعه پایدار گام برداشت.

محدودیت‌ها

محدودیت‌های مطالعات کتاب‌سنجی شامل تمرکز بر کمیت به جای کیفیت، نادیده گرفتن عوامل کیفی و زمینه‌ای مانند نوآوری، تأثیر اجتماعی، و همچنین مشکلات مرتبط با داده‌ها مانند محدودیت‌های پایگاه‌های داده، عدم دسترسی به داده‌های کامل یا معتبر و محدودیت‌های فرهنگی و اجتماعی و محدودیت‌های دسترسی به منابع هستند.

¹ Dai

پیشنهاد برای مطالعات آتی

با توجه به محدودیت‌های مطالعات کتاب‌سنجی، پژوهش‌های آینده می‌توانند با تمرکز بیشتر بر ابعاد کیفی و زمینه‌ای مانند نوع نوآوری، تأثیرات اجتماعی و بافت فرهنگی پژوهش‌ها، تصویری کامل‌تر و دقیق‌تر از وضعیت علمی ارائه دهند. به‌ویژه، استفاده ترکیبی از روش‌های کتاب‌سنجی با تحلیل محتوای کیفی و رویکردهای پدیدارشناسانه می‌تواند به درک عمیق‌تری از پویایی‌های علمی و اجتماعی بینجامد. همچنین، توصیه می‌شود در مطالعات آتی از پایگاه‌های داده متنوع‌تر، معتبرتر و به‌روزتری استفاده شود و تلاش‌هایی برای بهبود دسترسی به منابع علمی در مناطق کمتر توسعه‌یافته صورت گیرد تا تعصب‌های فرهنگی و جغرافیایی کاهش یابد.

ملاحظات اخلاقی

رعایت دستورالعمل‌های اخلاقی

این پژوهش مطابق با استانداردهای اخلاقی نگارش علمی انجام شده و کلیه منابع استفاده‌شده به‌درستی ارجاع داده شده‌اند.

بیانیه استفاده از هوش مصنوعی

در این پژوهش از هوش مصنوعی استفاده نشده است.

منابع مالی

هیچ‌گونه حمایت مالی برای تهیه یا انتشار این پژوهش دریافت نشده است.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان به‌طور برابر در ایده‌پردازی، نگارش و بازبینی این مقاله مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافع مرتبط با این مطالعه اعلام نکردند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان مراتب قدردانی خود را از تمامی پژوهشگران و نهادهایی که پژوهش آن‌ها در شکل‌گیری این مطالعه نقش داشته است، ابراز می‌دارند.

References

- Abraham, S.J., Lyon, P.J., & Schreiber, K. (2006). John Howland Rowe Bibliography. *Nawpa Pacha*, 28(1), 203-218. [<https://doi.org/10.1179/naw.2006.28.1.012>]
- Alhaddi, H. (2015). Triple bottom line and sustainability: A literature review. *Business and Management Studies*, 1(2), 6-10. [<http://dx.doi.org/10.11114/bms.v1i2.752>]
- Archambault, É., & Larivière, V. (2009). History of the journal impact factor: *Contingencies and Consequences*. *Scientometrics*, 79(3), 635-649. [<https://doi.org/10.1007/s11192-007-2036-x>]
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975. [<https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>]
- Askun, V., & Cizel, R. (2020). Twenty years of research on mixed methods. *Journal of Mixed Methods Studies*, 1(1), 1-16. [<https://doi.org/10.14689/jomes.2020.1.2>]
- Bryant, R., Clements, A., Feltes, C., Groenewegen, D., Hoggard, S., Mercer, H., ... & Wright, J. (2017). Research information management: *Defining RIM and the Library's Roeie OCLC Research*. [<https://doi.org/10.25333/C3NK88>]

- Casey, M.M., Payne, W.R., Eime, R.M., & Brown, S.J. (2009). Sustaining health promotion programs within sport and recreation organisations. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 12(1), 113-118. [<https://doi.org/10.1016/j.jsams.2007.08.007>]
- Chen, C., Dubin, R., & Schultz, T. (2014). *Science Mapping*. In (pp. 271-284). [<https://doi.org/10.1108/JMTM-12-2015-0114>]
- Collins, A., Jones, C., & Munday, M. (2009). Assessing the environmental impacts of mega sporting events: *Two options?*. *Tourism Management*, 30(6), 828-837. [<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2008.12.006>]
- Faucheux, S., O'Connor, M., & Van Der Straaten, J. (1997). Sustainable Development: Concepts, Rationalities and Strategies: Editors' Introduction. In *Sustainable Development: Concepts, Rationalities and Strategies* (pp. 1-15). Dordrecht: Springer Netherland. [https://doi.org/10.1007/978-94-017-3188-1_1]
- Flagestad, A., & Hope, C.A. (2001). Strategic success in winter sports destinations: *a sustainable value creation perspective*. *Tourism Management*, 22(5), 445-461. [[https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(01\)00010-3](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(01)00010-3)]
- Ghorbani, M.H., & Safari Jafarloo, H.R. (2021). The functions of Sport and Physical Education for Iran's Sustainable Development (A Grounded Theory model). *Journal of Sport Management and Development*, 10(1), 32-46. [<https://doi.org/10.22124/JSMD.2021.5048>] [In Persian]
- Godin, B. (2006). On the origins of bibliometrics. *Scientometrics*, 68(1), 109-133. [<https://doi.org/10.1007/s11192-006-0086-0>]
- González-Alcaide, G. (2021). Bibliometric studies outside the information science and library science field: *uncontainable or uncontrollable?* *Scientometrics*, 126. [<https://doi.org/10.1007/s11192-021-04061-3>]
- Han, J., Kang, H.-J., Kim, M., & Kwon, G.H. (2020). Mapping the intellectual structure of research on surgery with mixed reality: Bibliometric network analysis (2000–2019). *Journal of Biomedical Informatics*, 109, 103516. [<https://doi.org/10.1016/j.jbi.2020.103516>]
- Harzing, A.W. (2025). Everything you always wanted to know about research impact. In *How to get published in the best management journals* (pp. 117-131). Edward Elgar Publishing. [<https://doi.org/10.4337/9781035322435.00015>]
- Hozhabri, K., Ramezanijad, R., & Shaji, R. (2021). Snakes and Ladders of Sustainable Development Through Sport in Iran. *Sport Management Studies*, 13(67), 259-287. [<https://doi.org/10.22089/smrj.2020.8621.2945>] [In Persian]
- Hopwood, B., Mellor, M., & O'Brien, G. (2005). Sustainable development: *mapping different approaches*. *Sustainable Development*, 13(1), 38-52. [<https://doi.org/10.1002/sd.244>]
- Hemmatinezhad Touli, M., Shafiee, Sh., Hemmatinezhad Touli, M., & Taslimi, Z. (2023). Designing a Model of the Role of Sport in World Peace. *Journal of Sport Management and Development*, 12(3), 170-191. [<https://doi.org/10.22124/JSMD.2023.23175.2735>] [In Persian]
- Houlihan, B., & Green, M. (Eds.). (2011). *Routledge handbook of sports development* (Vol. 2, pp. 379-383). London:Routledge. [<https://doi.org/10.4324/9780203885581&type=googlepdf>]
- Janik, A., Ryszko, A., & Szafraniec, M. (2020). Scientific landscape of smart and sustainable cities literature: A bibliometric analysis. *Sustainability*, 12(3), 779. [<https://doi.org/10.3390/su12030779>]
- Jiménez-García, M., Ruiz-Chico, J., Peña-Sánchez, A.R., & López-Sánchez, J.A. (2020). A Bibliometric Analysis of Sports Tourism and Sustainability (2002–2019). *Sustainability*, 12(7). [<https://doi.org/10.3390/su12072840>]

- Levermore, R., & Beacom, A. (2009). Sport and development: Mapping the field. In *Sport and international development* (pp. 1-25). London: Palgrave Macmillan UK. [https://doi.org/10.1057/9780230584402_1]
- Lindsey, I. (2008). Conceptualising sustainability in sports development. *Leisure Studies*, 27(3), 279-294. [<https://doi.org/10.1080/02614360802048886>]
- Maguire, M. (2011). The future of corporate social responsibility reporting. [<https://hdl.handle.net/2144/22727>]
- Mondalizadeh, Z., Ehsani, M., Kouzechian, H., & Honari, H. (2021). Sustainable development of sports; Concepts, obstacles and solutions. *Journal of Sport Management and Development*, 10(1), 1-10. [<https://doi.org/10.22124/JSMD.2021.5029>] [In Persian]
- Martín-Martín, A., Thelwall, M., Orduna-Malea, E., & Delgado López-Cózar, E. (2021). Google Scholar, Microsoft Academic, Scopus, Dimensions, Web of Science, and OpenCitations' COCI: a multidisciplinary comparison of coverage via citations. *Scientometrics*, 126(1), 871-906. [<https://doi.org/10.1007/s11192-020-03690-4>]
- Moral-Muñoz, J. A., Herrera-Viedma, E., Santisteban-Espejo, A., & Cobo, M. J. (2020). Software tools for conducting bibliometric analysis in science: An up-to-date review. *Profesional de la Información*, 29(1). [<https://doi.org/10.3145/epi.2020.ene.03>]
- Nations, U. (2016). *The Sustainable Development Goals 2016*. Retrieved from [[Link](#)]
- Ortega, J.L. (2015). Relationship between altmetric and bibliometric indicators across academic social sites: The case of CSIC's members. *Journal of Informetrics*, 9(1), 39-49. [<https://doi.org/10.1016/j.joi.2014.11.004>]
- Page, M.J., McKenzie, J.E., Bossuyt, P.M., Boutron, I., Hoffmann, T.C., Mulrow, C.D., . . . Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372(71). [<https://doi.org/10.1136/bmj.n71>]
- Pesta, B., Fuerst, J., & Kirkegaard, E.O.W. (2018). Bibliometric Keyword Analysis across Seventeen Years (2000–2016) of Intelligence Articles. *Journal of Intelligence*, 6. [<https://doi.org/10.3390/jintelligence6040046>]
- Pfahl, M., Casper, J., Trendafilova, S., McCullough, B.P., & Nguyen, S.N. (2015). Crossing boundaries: An examination of sustainability department and athletics department collaboration regarding environmental issues. *Communication & Sport*, 3(1), 27-56. [<https://doi.org/10.1177/2167479513519253>]
- Sherry, E., & Schlenker, N. (2016). League Bilong Laif: rugby, education and sport-for-development partnerships in Papua New Guinea. *Sport, Education and Society*, 21, 513-530. [<https://doi.org/10.1080/13573322.2015.1112780>]
- Skinner, J., Zakus, D.H., & Cowell, J. (2008). Development through sport: Building social capital in disadvantaged communities. *Sport Management Review*, 11(3), 253-275. [[https://doi.org/10.1016/S1441-3523\(08\)70112-8](https://doi.org/10.1016/S1441-3523(08)70112-8)]
- Smith, A. (2009). Theorising the relationship between major sport events and social sustainability. *Journal of Sport & Tourism*, 14(2-3), 109-120. [<https://doi.org/10.1080/14775080902965033>]
- Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 104, 333-339. [<https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.07.039>]
- Vall, S.E. (2007). Community development and sport participation. *Journal of Sport Management*, 21, 571-596. [<https://doi.org/10.1123/jsm.21.4.571>]

- Wang, B., Pan, S.-Y., Ke, R.-Y., Wang, K., & Wei, Y.-M. (2014). An overview of climate change vulnerability: a bibliometric analysis based on Web of Science database. *Natural Hazards*, 74, 1649-1666. [<https://doi.org/10.1007/s11069-014-1260-y>]
- Wang, C., Lim, M.K., Zhao, L., Tseng, M.-L., Chien, C.-F., & Lev, B. (2020). The evolution of Omega-The International Journal of Management Science over the past 40 years: A bibliometric overview. *Omega*, 93, 102098. [<https://doi.org/10.1016/j.omega.2019.08.005>]
- Winn, M. I., & Kirchengast, M. (2005). The siesta is over: a rude awakening from sustainability. *Environmental Strategy and Competitive Advantage*, 126(1), 871-906. [<https://doi.org/10.4337/9781845426859>]
- Zahedi, S., & Najafi, G. (2007). Conceptual expansion of Sustainable Development Lecturer of humanities. *Human Sciences MODARES*, 10(4), 43-76. [Link] [In Persian]
- Söderholm, P., Hellsmark, H., Frishammar, J., Hansson, J., Mossberg, J., & Sandström, A. (2019). Technological development for sustainability: The role of network management in the innovation policy mix. *Technological Forecasting and Social Change*, 138, 309-323. [<https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.10.010>]
- Park, J., Uhm, J.P., Kim, S., Kim, M., Sato, S., & Lee, H.W. (2022). Sport Community Involvement and Life Satisfaction During COVID-19: A Moderated Mediation of Psychological Capital by Distress and Generation Z. *Frontiers in Psychology*, 13, 861630. [<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.861630>]
- Mikkonen, M., Korsberg, M., Lehtonen, K., & Stenvall, J. (2022). *Sport policy in Finland. International Journal of Sport Policy and Politics*, 14(4), 715-728. [<https://doi.org/10.1080/19406940.2022.2127837>]
- Lohana, S., Imran, M., Harouache, A., Sadia, A., & Ur Rehman, Z. (2023). Impact of environment, culture, and sports tourism on the economy: a mediation-moderation model. *Economic Research-Ekonoasaa Istraživanja*, 36(3), 2222306. [<https://doi.org/10.1080/1331677X.2023.2222306>]
- Dai, J., & Menhas, R. (2020). Sustainable development goals, sports and physical activity: the localization of health-related sustainable development goals through sports in China: a narrative review. *Risk Management and Healthcare Policy*, 1419-1430. [<https://doi.org/10.2147/RMHP.S257844>]